

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА

МИНИСТАРСТВО ЗА ЕКОНОМСКЕ ОДНОСЕ И КООРДИНАЦИЈУ

www.vladars.net

Шта је *RIA*?

RIA (engl. **Regulatory Impact Analysis**) тј. процес анализе ефеката законске регулативе је кључни инструмент у креирању бољих регулатива.

Овај инструмент дефинише да предлагач закона има обавезу да анализира потенцијалне ефекте прописа, прецизира који конкретно проблем рјешава, објасни да ли ће корист приликом примјене рјешења која нуди бити већа од трошкова и увјери заинтересоване да ће нови пропис утицати на улазак и излазак са тржишта и на тржишну конкуренцију.

ЗАШТО РЕГУЛАТОРНА РЕФОРМА?

- Данас је то политичка неминовност у сврху свеобухватног напретка и стварања новог посла
  - политичари се жале на ширење државних институција и пораст трошења буџета
- Пословна неминовност
  - предузетници се често жале на конкурентност, бирократију, лошу регулативу, много контроле, итд.
- Неминовност модернизације прописа
  - економисти се жале због недостатка тржишног подстицаја, неоправдане регулативе и правила, и све мањи раст привреде у цјелини
- У генералном контексту „боље регулативе“ Европска комисија препоручује земљама чланицама да утврде програме поједностављења *acquis* у сврху стварања квалитетне регулативе и подржава структуру рада прихваћену у складу са њиховим националним законодавствима – „мање је више“ (*The Less is More*).

- Процјена утицаја је документ који прати приједлоге прописа, а у циљу пружања подршке процесу одлучивања коју прати дубока анализа са расположивим регулаторним опцијама и могућим утицајима који могу произаћи из њих. Циљ ове процедуре је да идентификује алтернативне могуће опције и њихов вјероватни позитивни и/или негативни утицај, посебно се фокусирајући на економске, социолошке и еколошке ефекте.
- „Гиљотина прописа“ је процес који је резултирао смањењем оперативних трошкова, уклањањем административних препрека за пословање и смањењем могућих извора корупције. Такођер ова метода је претеча стварању јасних и предвидивих прописа. У складу са праксом ЕУ „гиљотина прописа“ је претходник за цјеловито и одрживо спровођење процјене утицаја прописа на пословно окружење (*RIA* -у).

- Секретаријат за законодавство провјерава предложене законе и Владине акте како би се осигурала уставност.
- Министарство финансија процјењује финансијски утицај предложених прописа на буџет, али не улази у детаљне анализе.
- Тренутни систем за састављање приједлога закона укључује уску провјеру Министарства за економске односе и координацију како би се испитало да ли је пропис у складу са законодавством ЕУ.
- Ове процјене нису координиране изнутра и пропуштају кључни аспект, процјену утицаја на пословни сектор, привредне активности, те остале важне компоненте процјене утицаја, као што су процјена утицаја на заштити животне средине и на друштво. Исто тако пропуштају најважнији спољни аспект - **транспарентне јавне консултације**.

ПРОЦЈЕНА УТИЦАЈА ЈЕ ...

... сет логичних корака у припреми приједлога прописа, а у сврху одрживе развојне стратегије.

Десет кључних питања са препоручене Листе провјере за унапређење прописа Организације за привредну сарадњу и развој (OECD)

1. Да ли је проблем тачно дефинисан?
2. Да ли је дјеловање владе оправдано?
3. Да ли је пропис најбољи вид владиног дјеловања?
4. Постоји ли правна основа за пропис?
5. Који је одговарајући ниво (или нивои) власти за ову активност?
6. Да ли користи од прописа оправдавају трошкове?
7. Да ли је подјела утицаја на друштво транспарентна?
8. Да ли је пропис јасан, досљедан? разумљив и приступачан корисницима?
9. Да ли су све заинтересоване стране имале прилику да изнесу свој став?
10. Како ће се обезбиједити поштовање?

КЉУЧНИ КОРАЦИ ПРОЦЈЕНЕ УТИЦАЈА СУ

- дефинисање проблема,
- дефинисање циљева,
- понуда више рјешења (опција),
- анализа њиховог утицаја,
- поређење рјешења (опција),
- стварање оквира за мониторинг и евалуацију

Препорука је да се процјена утицаја прописа за краткорочни приоритет фокусира само на ону регулативу која би могла изазвати значајније ефекте на економију. Односно *RIA* би се уводила постепено зависно од јачине утицаја и зависно од приоритета, а о чему би мишљење давао орган задужен за *RIA*-у.

Потребно је испоштовати четири основна принципа *RIA* -е, а то су:

- Свака аргументација за нову регулацију у пословном сектору мора увјерљиво показати постојање погрешака у дјеловању слободног тржишта коју треба отклонити регулацијом (недостатак конкуренција, асиметричне информације и негативни ненамјеровани учинци економске активности) и показати да су потенцијалне користи од увођења регулације веће од трошкова регулације;
- Свака *RIA* мора садржавати и „референтне опције“ - При мјерењу утицаја обично се успоређују различите опције и при томе мора постојати полазни случај (*base case* - *непромијењено стање*) који описује садашње стање тј. да се регулација не уводи и да није потребна. Све остале опције, тј. различити начини увођења прописа морају се упоредити са полазним случајем;
- Обавезно размотрити три врсте трошкова и то, директне (трошкови провођења регулације), индиректне (трошкови поштивања регулације) и трошкове регулацијске дисторзије (ненамјеровани учинци који мијењају укупно понашање учесника у активностима који нису директно повезани са регулацијом);
- С обзиром да се *RIA* ослања на квантификације, то вриједи само ако се ове бројке не узимају „здрово за готово“ и ако оне служе за оријентацију при расправи, те је важно да *RIA* садржи и анализу осјетљивости, тј. доказивање да закључци остају непромијењени чак и када се претпоставке промијене за одређени износ, што се најчешће изражава постотцима промјене.

Посебно је потребно посветити пажњу принципу пропорционалности (утрошак средстава за анализу треба да буде оправдан ефектима регулативе), као предусловом развоја процјене утицаја прописа, односно ресурсе би требало више концентрисати на квалитет процјене учинка прописа са знатним утицајем.

Добра анализа и разумијевање процјене утицаја законодавних промјена које доноси процес усклађивања законодавства са *acquis*-ом олакшавају процес транзиције и смањују потешкоће за људске, финансијске и друге ресурсе.

У контексту интеграције у ЕУ циљеви анализе утицаја увођења прописа ЕУ су пружање информације органима државне управе и приватном сектору о политичким, привредним, социјалним и еколошким утицајима усвајања одређених политика ЕУ или појединих прописа, односно директива.

Дакле, у овом процесу главни циљеви *RIA*-е су слиједећи:

- Процијенити најисплативији начин спровођења прописа ЕУ, укључујући разматрање могућих институционалних рјешења у сврху постизања утврђених циљева прописа;
- Процијенити трошкове спровођења и надгледања спровођења како би се могли узети у обзир при планирању државног буџета;
- Осигурати одговарајуће информације пословним субјектима и другим групама на чије ће пословање утицати промјене које доноси прилагођавање прописима ЕУ;
- Утврдити трошкове како би се олакшали преговори са ЕУ-ом и, ако је потребно, затражила прелазна раздобља;
- Показати ЕУ да држава кандидат озбиљно схвата спровођење и да може одговорити на питања везана за спровођење што их редовно поставља Европска комисија.

Квалитетни прописи су кључни за успјех владе,
а то подразумијева:

- корисничке стандарде (јасноћа, једноставност и приступачност),
- стандарде припреме (флексибилност и досљедност),
- правне стандарде (структура),
- аналитичке стандарде (трошкови / користи)